

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Іваненко Д.Б., Савченко І.Г.

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національно-торговельного університету

В статті проаналізовано сучасний стан соціальної сфери. Досліджено вплив державно-приватного партнерства на сферу соціального захисту в Україні. Також труднощі вдосконалення державно-приватного партнерства. Визначено ряд заходів для вдосконалення розвитку державно-приватного партнерства у сфері соціального захисту. Запропоновано новий порядок впровадження державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, соціальний захист, соціальні проекти, механізми розвитку, вдосконалення.

Постановка проблеми. Сучасний стан сфери соціального захисту місцевого рівня потребує вдосконалення. Існуючі проблеми обумовлюють необхідність стратегічного впровадження нових механізмів державного управління в умовах ринкових відносин. Серед проблем способів фінансування у сферу соціального захисту, Україна стикається з недостатньою сумою бюджетних коштів, які направлені на вдосконалення і розвиток всієї системи. Перехід до ринкової системи господарювання не супроводжувався в Україні диверсифікацією фінансування соціальної сфери. Саме тому дослідження вдосконалення державно-приватного партнерства у соціальній сфері, як необхідної умови забезпечення ефективного соціального захисту населення регіону, міста, населеного пункту, на сьогодні є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державно-приватного партнерства досліджували такі автори, як Е. Сава, Е. Кляйн, Г. Тейсман, М. Геррард, А. Акинтоє, Т. Веблен, Дж. Коммонс, Р. Коуз, Д. Норт, Дж. Ходжсон, В. Г. Варнавський, С. Н. Сильвестров, Е. А. Махортова, А. С. Семенкова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Хоча відомо багато досліджень даної теми, але залишаються невирішеними низка питань, серед яких головними залишаються проблеми і способи їх вирішення у розвитку державно-приватного партнерства.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є визначення шляхів вдосконалення державно-приватного партнерства в Україні у сфері соціального захисту.

Виклад основного матеріалу. Сфера соціального захисту в Україні є одним з найважливіших факторів стабільного соціально-економічного розвитку всієї держави, її реформація розглядається в програмних документах Уряду України і Президента України. Але сучасний стан соціальної системи свідчить про відсутність стратегічного направлення на її модернізацію, державного фінансування не вистачає для стрімких темпів вдосконалення в системі управління, організації та механізмах надання соціальної допомоги та послуг. Тому основною проблемою соціальної політики України залишається нерациональне використання бюджетних коштів, які мають бути направлені на задоволення потреб населення і соціальної сфери в цілому. У такому випадку головним напрямом стратегічного

реформування системи соціального захисту має бути кардинальна її зміна з урахуванням реальних можливостей держави і розроблення подальшого плану вдосконалення цієї системи.

Аналіз сучасного стану існуючих проблем системи соціального захисту населення на державному та місцевому рівнях говорить про невідокремлену і недопрацьовану систему регулювання надання все можливих послуг та невідповідність соціального забезпечення якості життя громадян в умовах ринкових перетворень. Саме тому розроблення реальної ефективної моделі соціального захисту населення на даному етапі є пріоритетним завданням державної влади та органів місцевого самоврядування.

Створення механізмів державно-приватного партнерства у соціальній сфері, розроблення нових програм взаємовигідних партнерських відносин з приватним та громадським секторами є стрімким поштовхом для утворення основи задля послідовного вдосконалення всієї системи соціального захисту на різних рівнях відповідно до європейської моделі, що значно вплине на поліпшення якості життя кожного громадянина України.

Труднощі вдосконалення державно-приватного партнерства в Україні у сфері соціального захисту пов'язані з відсутністю або недостатністю інституційних та організаційних передумов. Сучасне фінансування реорганізації та модернізації цієї сфери тільки з бюджетного рахунку створює високі фінансові ризики для державно-приватного партнерства, що пояснюється короткими бюджетними циклами планування та необхідністю щорічного затвердження.

На мою думку, основними завданнями вдосконалення державно-приватного партнерства в соціальній сфері в Україні є:

- забезпечити стабільну підтримку державних установ відповідно для партнерів приватного сектору;
- вдосконалити та закріпити принципи державно-приватного партнерства у державних та регіональних стратегіях соціально-економічного розвитку в цілому;
- створити сприятливе інституціональне середовище для розвитку державно-приватного партнерства.

Важливим, на мій погляд, є забезпечення органами державної влади, органами місцевого самоврядування координації процесу надання соціальних, медико-соціальних послуг державними

та недержавними організаціями та установами, створивши гнучку систему партнерської взаємодії з приватним і громадським секторами.

Задля подальшого розвитку державно-приватного партнерства треба істотною мірою покращити сприятливість інвестиційного клімату та умов ведення бізнесу. Поліпшення умов підприємницької діяльності і залучення приватних інвестицій у цій сфері реалізації проектів ДПП потребує:

- збільшення прозорості дозвільної системи та зниження бюрократичних бар'єрів;
- упорядкування процедур здійснення перевірок та технічного регулювання (стандартизація та сертифікація);
- спрощення процедур реєстрації власності;
- створення сприятливих умов для користування земельними ділянками в рамках проектів;
- забезпечення прозорості у відносинах приватного і державного партнерів в рамках підготовки і реалізації проекту;
- зосередження зусиль держави на реалізації проектів державно-приватного партнерства і формуванні дієвого зворотного зв'язку у відносинах держави з приватним сектором.

На рівні органів місцевої влади у сфері соціального захисту найголовнішим питанням є вдосконалення механізмів державно-приватного партнерства, яке полягає в забезпеченні ефективної реалізації проектів на основі єдиної впровадженої управлінської схеми експертизи, узгодження та впровадження проекту на кожному рівні відповідними кваліфікованими спеціалістами.

Нормативні відносини між органами державної та місцевої влади, які відповідають за розвиток державно-приватного партнерства повинні містити у собі права обох сторін у межах своєї кваліфікації і компетенції, не суперечити законодавству України та зазначити право приймати рішення самостійно стосовно ефективності реалізації проектів, отримувати консультативну та методичну допомогу відповідних органів, містити зобов'язання узгодження всіх питань з центральними органами виконавчої влади у разі впровадження проектів, що передбачають отримання державної допомоги.

Головними методами удосконалення впровадження проектів державно-приватного партнерства у сфері соціального захисту мають стати:

- удосконалення раціонального користування бюджету;
- активне залучення інститутів розвитку до нових проектів;
- впровадження системи довгострокового проектного інвестування.

Бюджетне фінансування проектів і державна участь повинна будуватися на принципах середньо- та довгострокового програмно-цільового планування і програмно-проектного фінансування.

Державна фінансова підтримка державно-приватного партнерства соціального захисту повинна передбачати:

- пряму фінансову підтримку через субсидії; відшкодування витрат на будівництво, капітальний ремонт; інвестиції у статутний капітал;
- надання гарантій по кредитах, відшкодування втрат внаслідок коливань обмінного курсу, надання зобов'язань з придбання продукції;

– використання сучасних ринкових інструментів фінансування (цінних паперів).

На мою думку, задля вдосконалення державно-приватного партнерства у соціальній сфері треба ввести новий порядок здійснення державно-приватного партнерства, який наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Впровадження проекту державно-приватного партнерства у сфері соціального захисту

Існуючий порядок ДПП	Запропонований порядок ДПП
1. Подання пропозиції про здійснення ДПП	1. Розроблення критеріїв оцінювання ефективності здійснення ДПП, визначення доцільності впровадження проекту та альтернативного фінансування.
2. Аналіз ефективності здійснення ДПП, обґрунтування наслідків	2. Формування вимог до партнера ДПП, інформації щодо очікувань від проекту.
3. Прийняття рішення про здійснення ДПП	3. Проведення анонімного аукціону на електронній платформі. Визначення переможця.
4. Проведення конкурсу з визначення приватного партнера	4. Укладення договору з переможцем конкурсу
5. Укладення договору з переможцем конкурсу	5. Контроль проміжних результатів ДПП щодо виконання поставлених соціальних, економічних та екологічних завдань.

Джерело: розроблено автором

Отже, порядок здійснення державно-приватного партнерства вимагає спрощення, зокрема через використання електронного документообігу, що негативно відбивається на зацікавленості приватних інвесторів будувати партнерські відносини з державою у сфері надання послуг соціального захисту. Вдосконалення вимагає й одна з найважливіших процедур – корегування чи зміна моделі державно-приватного партнерства за проміжними результатами впровадження механізму.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що у сучасних політичних, економічних і соціальних умовах, державно-приватне партнерство є одним з найбільш ефективних шляхів для розвитку і впровадження довгострокових, модернізаційних і суспільно значущих проектів. Сфера соціального захисту потребує особливого контролю за дотриманням забезпечення допомоги виконавчими органами державної влади задля підвищення рівня життя всього населення.

Невідповідність кількості виділеного державного бюджету та наявних соціальних потреб створюють навантаження на економіку країни, яке сприяє невиконанню органів влади своїх повноважень і створюють борги по соціальним виплатам.

Необхідність запровадження державно-приватного партнерства саме у соціальній сфері обумовлена неминучістю настання і всеохоплюючим характером, що несуть соціальні ризики. Державна підтримка і розвиток страхового сегменту

надають можливість державі отримати як надійного партнера в особі страхової компанії, так і потужний механізм подолання і фінансування соціальних ризиків.

Отже, застосування державно-приватного партнерства надає можливість зменшити інвестиції у будівництво соціальних закладів та придбання обладнання, забезпечити здійснення суспільно важливих проектів у коротші терміни, підвищити ефективність реалізації проектів за рахунок участі в них приватного сектору, як правило, ефективнішого за державний сектор. При цьому знижується навантаження на місцевий бюджет за рахунок залучення приватних ресурсів, кращих фахівців, сучасних технологій і обладнання, а як наслідок – підвищується якість соціального обслуговування громадян.

Основними напрямками вдосконалення забезпечення державно-приватного співробітництва у сфері соціального захисту є: удосконалення законодавства з питань впровадження державно-приватного партнерства, розвиток фінансових, нефінансових інститутів впровадження ДПП, утворення експертного органу утворення та функціонування ДПП, запровадження освітніх програм в учбових закладах для підготовки державних службовців у сфері ДПП, організація моніторингу та контролю як заключного етапу механізму реалізації партнерських відносин держави та приватного сектору. Впровадження запропонованих заходів сприятиме зростанню зацікавленості до програм державно-приватного партнерства як складової державної політики сталого розвитку.

Список літератури:

1. Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство: теория и практика / [В. Г. Варнавский, А. В. Клименко, В. А. Королев и др.]. – М.: Изд. дом Гос. ун-та; Высш. шк. экон., 2015. – 287 с.
2. Бондаренко Е. Ю. Оптимизация рисков частно-государственного партнерства с участием международных финансовых институтов / Е. Ю. Бондаренко // Экономические науки. – 2016. – № 5. – С. 34-39.
3. Вдовенко Ю. С. Економіко-правова сутність концесії: методологічний аспект / Ю. С. Вдовенко // Збірник наукових праць Київського університету економіки і технологій транспорту. Серія: Економіка і управління. – 2015. – Вип. 6. – С. 62-69.
4. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства: Постанова від 11.04.2011 р. № 384 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=384-2011-%EF>.
5. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави [Електронний ресурс] / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2016. – № 17. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/02.pdf.
6. Про затвердження Порядку надання державної підтримки здійсненню державно-приватного партнерства: Постанова від 17.03.2011 р. № 279 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=279-2011-%EF>.
7. Про затвердження Порядку надання приватним партнером державному партнеру інформації про виконання договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства: Постанова від 09.02.2011 р. № 81 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/81-2011-%D0%BF>.

Иваненко Д.Б., Савченко И.Г.

Харьковский торгово-экономический институт
Киевского национально-торгового университета

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ

Аннотация

В статье проанализировано современное состояние социальной сферы. Исследовано влияние государственно-частного партнерства на сферу социальной защиты в Украине. Также трудности совершенствования государственно-частного партнерства. Определен ряд мер по совершенствованию развития государственно-частного партнерства в сфере социальной защиты. Предложен новый порядок внедрения государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, социальная защита, социальные проекты, механизмы развития, совершенствование.

Ivanenko D.B., Savchenko I.G.

Kharkov Trade and Economic Institute
of Kyiv National Trade University

IMPROVING THE DEVELOPMENT OF THE STATE-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE SPHERE OF SOCIAL PROTECTION

Summary

The article analyzes the current state of the social sphere. The influence of public-private partnership on the sphere of social protection in Ukraine is researched. There are also difficulties in improving public-private partnerships. A number of measures have been identified to improve the development of public-private partnership in the field of social protection. A new procedure for the implementation of public-private partnership is proposed.

Keywords: public-private partnership, social protection, social projects, mechanisms of development, improvement.